

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 9. септембар 2010. године

Томо ПЕТРОВИЋ, предмет бр. 59/08; Обрад ЂОСОВИЋ, 60/08; Драган ПЕТКОВИЋ, 64/08; Миодраг МИЛОСАВЉЕВИЋ, 67/08; Чедо РАЛЕВИЋ, 07/09; Миљко РАЛЕВИЋ, 08/09; Драгомир РАЛЕВИЋ, 09/09; Миленко РАЛЕВИЋ, 10/09; Симо РАЛЕВИЋ, 11/09; Мухарем ИБРАЈ, 16/09 и 17/09 и Муса ИБРАЈ, 22/09

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању 9. септембра 2010. године, у присуству следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ

г. Раџеша ТАЛВАРА, извршног службеника

Након што је размотрила изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године, о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалбе гг. Петровића (предмет бр. 59/08), Ђосовића (предмет бр. 60/08), Петковића (предмет бр. 64/08) и Милосављевића (предмет бр. 67/08) уложене су 15. децембра 2008. године и уписане су тог истог дана. Ове жалиоце је у поступку пред Комисијом у почетку заступао Дански савет за избеглице (ДСИ). Међутим, ДСИ се повукао из поступка пред Комисијом у децембру 2009. године. Жалбе гг. Ралевић (предмети бр. 07/09, 08/09, 09/09, 10/09 и 11/09) уложене су и уписане 21. јануара 2009. године, као и жалбе гг. Ибрај (16/09, 17/09 и 22/09).
2. Дана 12. септембра 2009. године, сходно правилу 20 свог Пословника, Комисија је објединила жалбе гг. Ралевић. Тог истог дана, Комисија је објединила жалбе гг. Ибрај.

II ЧИЊЕНИЦЕ

3. Сви жалиоци, изузев г. Мусе Ибраја који је преминуо за време трајања поступка пред Комисијом, становници су Косова који тренутно као расељена лица живе у Србији. Били су власници непокретне имовине на Косову, где су живели до 1999. године, кад су из страха од сукоба напустили Косово. Касније су сазнали да им је имовина оштећена, односно уништена, у другој половини 1999. године.
4. У 2004. години, сви жалиоци су поднели тужбе надлежним судовима против УНМИК-а, КФОР-а, косовских привремених институција самоуправе (ПИС) и односних општина, у којима траже накнаду штете причињене њиховој имовини, изузев г. Петковића и г. Милосављевића који су своје тужбе поднели само против Општине и ПИС.
5. До краја 2008. године, судови нису контактирали жалиоце и ниједно рочиште није било заказано.
6. Тужбе жалилаца припадају групи од приближно 17.000 одштетних захтева, од којих су огромну већину поднели Срби који су због сукоба напустили своје домове на Косову 1999. године и чија је имовина потом била оштећена или уништена. Да би испунили законом предвиђен петогодишњи рок за подношење одштетних захтева у грађанском поступку, ови тужиоци су своје тужбе поднели косовским судовима у отприлике исто време у 2004. години. Тужбе су уложене против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и, у већини случајева, против релевантних општина (видети случај *Милогорић и остали* Саветодавне комисије за људска права /у даљем тексту: ХРАП/, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2010, ст. 1; у вези с правном основом на којој тужиоци темеље своје тужбе видети став 5 истог мишљења).
7. У вези с овим предметима, 26. августа 2004. године, директор Одељења правде (ОП) УНМИК-а је послао допис председницима свих општинских и окружних судова и председнику Врховног суда Косова. У том допису,

директор ОП наводи да је „више од 14,000” таквих тужби поднето, указује „да ће тако огроман прилив предмета створити проблеме судовима” и тражи да „ниједан [такав] предмет не буде заказан за рочиште све док заједнички не одлучимо како да на најбољи начин извршимо обраду ових предмета” (цео текст дописа видети у ставу 6 мишљења у случају *Милогорић и остали*, поменутог у горњем ставу 6).

8. Дана 15. новембра 2005. године, ОП је позвало судове да почну обраду тужби за накнаду штете коју су починила идентификована физичка лица и штете која је причињена након октобра 2000. године, будући да више нису постојале “препреке за ефикасну обраду ових предмета”. Допис се није односио на тужбе које се тичу догађаја пре октобра 2000. године.
9. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП је обавестио судове да би сада требало да почну да обрађују предмете који нису били заказивани у складу са захтевом ОП од 26. августа 2004. године.
10. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (С/ПРСТ/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
11. Околности појединачних предметних случајева изнете су у додатку овој одлуци.

III ЖАЛБЕ

12. Жалиоци у суштини тврде да су надлежни судови обуставили поступке по њиховим тужбама за добијање одштете за уништену имовину и да због тога ти поступци нису завршени у разумном року, што представља кршење члана 6.1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП). Они тврде да је из истог разлога повређено и њихово право на делотворан правни лек према члану 13 ЕКЉП.
13. Жалиоци се даље жале да је разарањем њихове имовине и одбијањем надлежних судова да одлучују по њиховим тужбама за накнаду штете повређено њихово право на имовину (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП). Они наводе и повреду права на породични живот и дом (члан 8 ЕКЉП), будући да им је онемогућен повратак у домовне.

IV ОБЈЕДИЊЕЊЕ ЖАЛБИ И ПРИМЕНА ПРАВИЛА 29БИС ПОСЛОВНИКА КОМИСИЈЕ

14. Сходно правилу 20 свог Пословника, Комисија је одлучила да предметне жалбе обједини.

15. Комисија надаље констатује да предметне жалбе покрећу питања која су суштински иста онима која су, између осталих, изнета у предметима *Милогорић*, 38/08, *Живаљевић*, 58/08, *Гојковић*, 61/08, *Ђукић*, 63/08 и *Богоћевић*, 69/08, које је Комисија већ испитала. Осим тога, списи предмета не указују на појаву новог питања прихватљивости у предметним случајевима. Сходно томе, сагласно правилу 29бис Пословника Комисије, Комисија налази да нема потребе да предметне жалбе прослеђује УНМИК-у и да Комисија и без тога може да испита прихватљивост ових жалби.

V ПРАВО

16. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора да одлучи да ли да тај предмет прихвати, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из чланова 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а 2006/12, од 23. марта 2006. године, о оснивању Саветодавне комисије за људска права.

Наводна повреда чланова 6.1 и 13 ЕКЉП

17. Комисија сматра да у делу у којем се жалиоци позивају на повреду чланова 6.1 и 13 ЕКЉП, они заправо улажу две жалбе (видети приступ усвојен у случају *Милогорић*, предмет ХРАП-а бр. 38/08, одлука од 22. маја 2009; упоредити са одлуком бр. 48776/99 Европског суда за људска права /ЕСЉП/ од 30. маја 2000, *Аћимовић против Хрватске* и одлуком ЕСЉП бр. 48778/99 од 11. јула 2000, *Кутић против Хрватске*). С једне стране, они се жале на чињеницу да им је због обуставе поступка у надлежним судовима онемогућено решавање њихових тужби за добијање одштете за уништenu имовину. Комисија сматра да ова жалба може да покрене питање њиховог права на приступ суду према члану 6.1 ЕКЉП и права на делотворан правни лек према члану 13 ЕКЉП. С друге стране, они се жале на дужину трајања поступка пред надлежним судовима, због чињенице да је поступак покренут 2004. године, а да њихове тужбе од тада нису биле разматране. Ова жалба може да покрене питање њиховог права на судску одлуку у разумном року, у смислу члана 6.1 ЕКЉП.
18. Комисија надаље подсећа на своју одлуку у случају *Милогорић*, где се у жалбама, на основу чланова 6.1 и 13 ЕКЉП, покрећу озбиљна чињенична и правна питања, чије решавање зависи од испитивања меритума. Сходно томе, Комисија закључује да ове жалбе нису очигледно неосноване у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 (ХРАП, став 18, случај *Милогорић*, поменут у горњем ставу 7).
19. Нису установљени други разлози на основу којих би ове жалбе биле проглашене неприхватљивим.

Наводна повреда члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП

20. Сви жалиоци се жале на повреду права на имовину (члан 1 Протокола бр. 1). Углавном се жале на чињеницу да им је имовина оштећена, односно

уништена, и на непоступање надлежних судова по њиховим тужбама за накнаду штете.

21. Комисија подсећа да, према члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има надлежност да решава само оне „жалбе које се односе на наводне повреде људских права које су се десиле након 23. априла 2005. године или које произилазе из чињеница које су настале пре овог датума кад те чињенице доводе до континуираног кршења људских права”. Оштећење или уништење имовине је тренутан чин који не доводи до континуираног кршења права (видети случај *Лајовић*, ХРАП предмет бр. 09/08, одлука од 16. јула 2008, ст. 7). Из тога следи да је овај део жалби ван временске надлежности Комисије (*ратионе темпорис*).
22. Кад је реч о притужби да жалиоци, услед обуставе поступака који су покренути по њиховим тужбама, до сада нису могли да добију одштету, Комисија указује да док год се судски поступак помиње са тачке гледишта права на имовину, тај поступак се не може раздвојити од радњи на којима су тужбе пред судовима засноване. Или, одређеније изражено, како то чини Европски суд за људска права у погледу своје надлежности према ЕКЉП:

„ ... временска надлежност Суда одређује се у односу на чињенице које доводе до наводног мешања (ометања). Накнадна неуспешност правних лекова чији је циљ да уклоне то ометање не може га ставити у временску надлежност Суда” (ЕСЉП, Велико веће, *Блечић против Хрватске*, бр. 59532, пресуда од 8. марта 2006. године, ст. 77, ЕКЉП, 2006-III).

23. Из тога следи да је и овај део жалби ван временске надлежности Комисије (видети одлуку ХРАП-а од 4. јуна 2009, *Гојковић*, предмет бр. 63/08, ст. 24-25).

Наводна повреда члана 8 ЕКЉП

24. Жалиоци тврде да је повређено њихово право на породични живот и дом (члан 8 ЕКЉП).
25. Како је претходно поменуто, имовина жалилаца је уништена у другој половини 1999. године. Из претходно поменутих разлога, свака жалба која се односи на уништење домова жалилаца је ван временске надлежности Комисије (видети ставове 22 и 23).
26. Осим тога, овај део жалби није поткрепљен.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- **ПРОГЛАШАВА ПРИХВАТЉИВИМ ЖАЛБЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРАВО НА ПРИСТУП СУДУ И ПРАВО НА ДЕЛОТВОРАН ПРАВНИ ЛЕК (ЧЛАНОВИ 6.1 И 13 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА) И ПРАВО НА СУДСКУ ОДЛУКУ У РАЗУМНОМ РОКУ (ЧЛАН 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА);**
- **ПРОГЛАШАВА НЕПРИХВАТЉИВИМ ОСТАТАК ЖАЛБИ.**

Раџеш ТАЛВАР
извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
председавајући

Додатак

Предмет бр. 59/08, Томо Петровић

1. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
2. Он је власник приколице која се налазила у општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и разрушена у другој половини 1999. године.
3. У јуну 2004. године, жалилац је поднео тужбу за накнаду штете Општинском суду у Пећи против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Жалилац потражује 42.000 евра за накнаду штете.
4. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 60/08, Обрад Ђосовић

5. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
6. Жалилац је власник стана у Општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је стан бесправно усељен а имовина уништена и покрадена у другој половини 1999. године.
7. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Пећи против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Он потражује 151.000 евра за накнаду штете.
8. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 64/08, Драган Петковић

9. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
10. Он је власник куће у Урошевцу, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина уништена у другој половини 1999. године.
11. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Урошевцу против Општине Урошевац и ПИС, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Он потражује 510.000 евра за накнаду штете.

12. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 67/08, Миодраг Милосављевић

13. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
14. Жалилац је власник три куће у општини Исток, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је стан бесправно усељен а имовина уништена и покрадена у другој половини 1999. године.
15. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Истоку против Општине Исток и ПИС, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 87.000 евра за накнаду штете.
16. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 07/09, Чедо Ралевић

17. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
18. Жалилац је власник куће у општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
19. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Окружном суду у Приштини против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 370.000 евра за накнаду штете.
20. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 08/09, Миљко Ралевић

21. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
22. Жалилац је власник куће у Општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
23. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Окружном суду у Приштини против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 650.000 евра за накнаду штете.

24. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 09/09, Драгомир Ралевић

25. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
26. Жалилац је власник куће у Општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
27. Дана 5. новембра 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Пећи против Општине Пећ и ПИС, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 600.000 евра за накнаду штете.
28. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 10/09, Миленко Ралевић

29. Жалилац је становник Косова који тренутно живи у Србији као расељено лице.
30. Он је власник куће у Општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
31. Дана 5. новембра 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Пећи против Општине Пећ и ПИС, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 200.000 евра за накнаду штете.
32. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 11/09, Симо Ралевић

33. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
34. Он је власник куће у Општини Пећ, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
35. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Окружном суду у Приштини против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и

КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Он потражује 1.340.000 евра за накнаду штете.

36. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмети бр. 16/09 и 17/09, Мухарем Ибрај; предмет бр. 22/09, Муса Ибрај

37. Жалилац Мухарем Ибрај је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији. У поступку пред Комисијом, он заступа и свог покојног оца Мусу који је преминуо у априлу 2009. године.
38. Господа Ибрај су власници кућа у општини Ђаковица, где су живели до јуна 1999. године. Суседи су их обавестили да им је имовина опустошена и уништена у другој половини 1999. године.
39. У 2004. години, жалиоци су поднели три одвојене тужбе за накнаду штете Окружном суду у Приштини против Општине Ђаковица, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којима траже одштету за своју уништenu имовину. Они потражују укупно 416.000 евра за накнаду штете.
40. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоце и ниједно рочиште није било заказано.